

Hoofdstuk 3

Vlaams clusterbeleid⁵⁹

Het Vlaams clusterbeleid wil onbenut economisch potentieel ontsluiten en de competitiviteit van Vlaamse ondernemingen verhogen via een actieve en duurzame samenwerking tussen actoren. Het programma valt onder de verantwoordelijkheid van VLAIO.

Dit clusterbeleid richt zich naar **samenwerkingsverbanden** van Vlaamse ondernemingen met groei-ambities, innovatiebewust, met internationale blik en openstaand voor samenwerking met andere ondernemingen en kenniscentra, zowel voor de realisatie van hun individuele bedrijfsdoelstellingen als voor het bijdragen aan een competitiviteitsverhoging bij een grote groep van Vlaamse ondernemingen. Het clusterbeleid is complementair aan het reguliere steuninstrumentarium voor **individuele ondernemingen**.

Er zijn twee types van clusters: **de speerpuntclusters en de innovatieve bedrijfsnetwerken**. Het verschil wordt uitgelegd in Tabel 16.

Tabel 16 Overzicht van de voorwaarden voor speerpuntclusters en innovatieve bedrijfsnetwerken

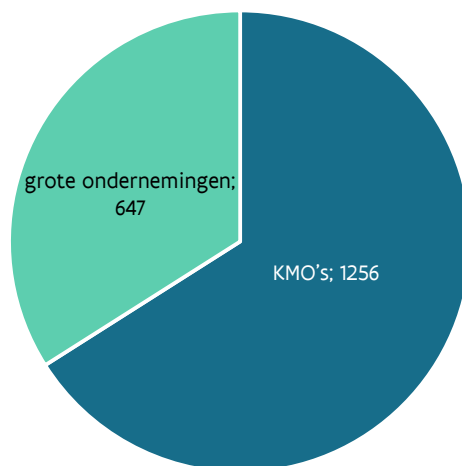
A) Speerpuntclusters	B) Innovatieve bedrijfsnetwerken
<u>Voorwaarden voor zowel speerpuntclusters als innovatieve bedrijfsnetwerken:</u> • Actieve betrokkenheid en directe sturing door bedrijven • Samenwerking tussen bedrijven als rode draad • Gedragen visie: actieplan/competitiviteitsverhoging op maat van leden • Clusterorganisatie als facilitator • Gericht op wegwerken gemeenschappelijke (kennis)drempels • Activiteiten langsheen het innovatiespectrum • Internationale oriëntatie	
Voorwaarden specifiek voor speerpuntclusters	Voorwaarden specifiek voor innovatieve bedrijfsnetwerken
Aansluiting bij strategische domeinen / 5-tal	Bottom up / 15-tal
Ambitieuze, grootschalige, LT visie	Beperkte ambitie / KT actieplan
Triple Helix constellatie vereist	Alle relevante actoren, focus op bedrijven
Overeenkomst uitvoering comp. progr. + clusterpact	Overeenkomst uitvoering actieplan
Max 10j, 50% private bijdr., max 650 k€/j steun	Max 3j, 50% private bijdr., max 150 k€/j steun

Inmiddels werden in totaal 7 speerpuntclusters erkend en 20 innovatieve bedrijfsnetwerken.

Samen bereikten de speerpuntclusters in 2024 ruim 1900 ondernemingen. Het gaat hierbij om een goede mix van grote, middelgrote en kleine Vlaamse ondernemingen.

⁵⁹ Met dank aan VLAIO voor het aanleveren van de gegevens. Meer details over de Speerpuntclusters vindt de lezer in de EWI-Speurgids 2022. Meer details zijn ook te vinden in het Jaarverslag 2024 van VLAIO.

Figuur 32 Bereik Vlaams clusterbeleid in 2024 (totaal 1.903 bedrijven)

1. Speerpuntclusters

Het zwaartepunt van het Vlaams clusterbeleid ligt bij een beperkt aantal grootschalige en ambitieuze speerpuntclusters. Voor deze speerpuntclusters geldt dat ze voor een voor Vlaanderen strategisch domein, in een samenwerkingsverband tussen ondernemingen, kennisinstellingen en overheid (triple-helix) een ambitieuze LT-strategie en competitiviteitsprogramma ontwikkelen en uitvoeren.

Er werden voor de speerpuntclusters drie rollen gedefinieerd.

- De **eerste rol** bestaat erin dat een speerpuntcluster (en de clusterorganisatie die optreedt als facilitator) in het Vlaams innovatiesysteem als *centrale actor* of spil fungeert voor het strategisch domein en door alle betrokkenen in die hoedanigheid erkend wordt.
- Een **tweede rol** van speerpuntclusters bestaat in het opzetten en genereren van *samenwerkingsinitiatieven* tussen en/of voor de clusterleden langsheen het gehele innovatiespectrum, en passend in het behalen van de doelstellingen van het competitiviteitsprogramma.
- Een **derde rol** voor speerpuntclusters bestaat erin dat ze van alle betrokken actoren het *mandaat* hebben om programma-middelen ter uitvoering van het competitiviteitsprogramma te beheren en eveneens middelen (inclusief mensen) mobiliseren bij de relevante Vlaamse actoren (ondernemingen, kennisinstellingen, onderzoekscentra, ...) voor het realiseren van de LT-strategie.

De steun aan de clusterorganisatie voor speerpuntclusters is maximaal 650.000 euro per jaar. Het steunpercentage bedraagt 50%, waarbij de overige 50% van de middelen rechtstreeks van de bedrijven dient te komen.

1.1 Portfolio aan speerpuntclusters

De speerpuntclusters beschikken voor de basiswerking over een bezetting tussen de vijf en tien medewerkers.

Tabel 17 Portfolio van gesteunde speerpuntclusters

	Domein	Historiek
Catalisti	Duurzame chemie	Gestart als competentiepool
VIL	Logistiek	Gestart als initiatief van de Vl. Regering
SIM ⁶⁰	Materialen	Gestart als competentiepool
FLUX 50	Energie	Nieuw bottom-up initiatief
Flanders' Food	Agri-voeding	Gestart als competentiepool
Blauwe Cluster	Blauwe economie	Nieuw bottom-up initiatief
Medvia	Gezondheid en zorg	Voortbouwend op IBN Flanders.Health en erkend september 2021

1.2 Geormerkte middelen voor clusterprojecten

Specifiek voor de speerpuntclusters geldt dat ze voor de uitvoering van hun competitiviteitsprogramma aanvullend kunnen beschikken over uit het Fonds Innoveren en Ondernemen **geormerkte middelen** voor het faciliteren van samenwerkingsprojecten die passen in de clusterroadmap.

In 2024 werd in totaal 47,8 miljoen euro aan gereserveerde middelen beschikbaar voor clusterprojecten van speerpuntclusters. In Tabel 18 wordt een overzicht gegeven van de benutting van de geormerkte middelen door de verschillende speerpuntclusters.

Tabel 18 Benutting van geormerkte middelen door de speerpuntclusters in 2024

	Beslist in 2024	
	# projecten	steun (MEUR)
Catalisti	4	5,31
De Blauwe Cluster	5	10,1
Flanders Food	7	6,8
Flux50	8	7,7
Medvia	2	2,7
SIM ⁶¹	2	6,2
VIL	3	1,1
Intercluster	7	14,2
	38	54,2

Naast de projectgeneratie van clusterprojecten op de geormerkte middelen zijn de speerpuntclusters ook betrokken bij het actief inkoppelen van de clusterleden in andere projectoproepen in Vlaanderen en Europa.

⁶⁰ SIM (Strategisch Initiatief Materialen) werd stopgezet op 31/12/2023. De activiteiten werden grotendeels overgenomen door MateriNex binnen het strategisch onderzoekscentrum vito.

⁶¹ In 2024 werden nog 2 projecten gesteund die in 2023 werden ingediend door SIM

1.3 Historiek benutting geoormerkte middelen voor speerpuntclusters

Inmiddels loopt het clusterbeleid sinds 4 jaar. Tabel 19 geeft weer wat de historiek is van de inzet aan geoormerkte middelen.

Tabel 19 Evolutie Clusterprojecten van de speerpuntclusters (# = aantal projecten; steun in miljoen euro)

	2017		2018		2019		2020		2021		2022		2023		2024	
	#	steun	#	steun	#	steun	#	steun	#	steun	#	steun	#	steun	#	steun
CATALISTI	11	12,7	7	10,1	5	11,0	7	10,4	3	5,2	4	7,6	1	0,3	4	5,3
De Blauwe Cluster					14	17,2	7	7,9	9	6,3	8	7,6	5	8,3	5	10,0
FLANDERS' FOOD	13	4,9	8	9,1	10	19,1	8	8,5	8	7,3	6	8,3	4	5,0	7	6,8
FLUX50	29	2, 7	10	16,9	16	13,7	9	8,5	6	10,0	4	5,5	3	3,0	8	7,6
Medvia									17	4,8	5	2,9	1	0,5	2	2,7
SIM	17	22,7	3	6,0	6	11,7	4	8,0	4	9,1	1	0,1	8	11,5	2	6,2
VIL	9	2,1	11	3,4	11	6,4	12	6,1	9	5,3	9	6,2	4	4,6	4	1,1
Flanders Space											6	2,5	1	0,1	0	0
Intercluster	6	2,6	2	0,3	5	6,2	4	5,3	7	10,0	7	9,0	9	16,7	6	14,2
TOTAAL	85	47,7	41	45,8	67	85,3	51	54,8	63	57,9	50	49,8	36	50,0	38	54,2

Bron: VLAIO, ICAROS, KRIS

2017: Projecten op de geoormerkte middelen beslist in 2017: Inclusief de projecten als lichte structuur van Flanders' Food en de projecten in de oproep transitieprioriteiten.

2018: Projecten op de geoormerkte middelen beslist in 2018 :

2019: Projecten op de geoormerkte middelen beslist in 2019 inclusief projecten binnen transitieprioriteiten en projecten binnen de beleidsagenda's AI en CS, exclusief moonshot-projecten
Intercluster: in 2017 en 2018 ook met Innovatieve Bedrijfsnetwerken, in 2019 met minstens 2 speerpuntclusters

Vanaf 2020: Projecten op de geoormerkte middelen, met uitzondering van moonshot-projecten.

2021/22: Projecten op de geoormerkte middelen beslist in 2021, inclusief projecten gefinancierd met relance middelen.

1.4 Speerpuntclusters onder de loep

In de volgende paragrafen wordt meer in detail ingegaan op de werking en realisaties van de speerpuntclusters.

A. Catalisti

De speerpuntcluster Catalisti (www.catalisti.be) heeft als missie om de chemie- en kunststofsector in Vlaanderen te verankeren, nog innovatiever te maken, de competitiviteit te versterken en het internationale bereik te vergroten.

Catalisti – Moonshot (www.moonshotflanders.be) heeft tot doel om tegen 2040 technologische doorbraken te realiseren, zowel in producten als processen, die op hun beurt tegen 2050 kunnen bijdragen tot het behalen van de klimaatdoelstellingen in een economische leefbare context. Vlaanderen wil met deze Moonshot op innovatievlak een voortrekkersrol spelen door de komende twee decennia fundamentele doorbraken na te streven in het basisonderzoek aan de kennisinstellingen en die vervolgens toe te passen in de energie-intensieve industrieën (voornamelijk chemie, raffinage en staal). Deze vraaggedreven langetermijnvisie maakt overheid, onderzoekswereld en bedrijfsleven tot bondgenoten voor een succesvolle klimaataanpak. Sinds 2019 wordt jaarlijks een aanvraagronde georganiseerd van projecten in Moonshot “De Vlaamse industrie koolstofcirculair en CO₂-arm in 2050”.

In 2024 telde de cluster 160 leden en waren er meer dan 150 unieke ondernemingen actief in de cluster. Er werden 4 innovatieprojecten gesteund op de geoormerkte clustermiddelen met een totale subsidieomvang van 5,3 miljoen euro. Het betrof 2 ICON, 1 COOP en 1 cSBO project.. Tevens was Catalisti betrokken bij 3 interclusterprojecten (2 ICON , 1 cSBO), waarvan Catalisti voor 1 project de ‘trekkende’ cluster is.

De subsidieomvang van deze interclusterprojecten bedroeg in totaal 6,5 miljoen euro.

Tabel 20 Overzicht projecten Catalisti (2024)

	Projectpartners	Toegekende steun (in euro)
Kleine onderneming	5	1.314.085
Middelgrote onderneming	1	315.775
Grote onderneming	5	295.116
Kennisinstelling	6	3.419.410
Totaal	17	5.344.386

B. De Blauwe Cluster

De Blauwe Cluster (DBC, www.blauwecluster.be) is opgericht door enkele Vlaamse technologieleiders en ondersteunt Vlaamse bedrijven bij het opzetten van partnerschappen met andere bedrijven, kenniscentra en overheidsinstellingen met het oog op de ontwikkeling en de bevordering van economische activiteiten op zee. Deze cluster faciliteert het innovatieproces doorheen de volledige keten, van ideegeneratie tot en met de (internationale) vermarkting.

DBC is actief in 6 thematische domeinen: kustbescherming en minerale rijkdommen; hernieuwbare energie en zoetwaterproductie; maritieme verbinding; duurzame zeevoeding en mariene biotechnologie; blauw toerisme; oceaانvervuiling en afvaloplossingen. Daarnaast zijn er 2 transversale domeinen: ecosysteemaspecten (toepasselijk op alle thematische domeinen, met het oog op het ontwikkelen van duurzame activiteiten) en smart sea (Industrie 4.0 voor de offshore sector). Deze domeinen worden opgevolgd aan de hand van meerdere taskforces (interactieve workshops met bedrijven) waar dieper ingezoomd wordt op de specifieke onderzoeksuitdagingen, en door de wetenschappelijke adviesraad voor afstemming met de onderzoeksagenda's van de Vlaamse kennisinstellingen.

Om de dienstverlening goed af te stemmen op kmo's werd een kmo-comité opgericht. Dit comité is niet enkel een toetssteen voor de werking, maar dient ook om de kmo's onderling elkaar beter te leren kennen.

In 2024 werden 5 projecten (1 ICON en 4 cSBO) goedgekeurd via de werking van de Blauwe cluster voor een totaal bedrag van 10,09 miljoen euro. Daarnaast werden 3 interclusterprojecten goedgekeurd (1 ICON en 2 cSBO) voor een totaalbedrag van 7,24 miljoen euro.

Tabel 21 Overzicht projecten Blauwe cluster in 2024

	Projectpartners	Toegekende steun (in euro)
Kleine onderneming	1	196.753
Middelgrote onderneming	1	84.208
Grote onderneming	2	888.688
Kennisinstelling	8	8.925.302
Andere	/	
Totaal	12	10.094.951

C. Flanders' FOOD

Flanders' FOOD (www.flandersfood.com) organiseert sinds 1 januari 2018 de speerpuntcluster van en voor de Vlaamse agro-voedingsindustrie. Dit strategisch open innovatieplatform versterkt de innovatieslagkracht van de doelgroep door het verhogen van de wetenschappelijke en technologische kennis, hanteert hiervoor een geïntegreerde aanpak, en draagt op deze manier bij tot de economische en maatschappelijke ontwikkeling van Vlaanderen. In 2019 vertegenwoordigt Flanders' FOOD 289 ledenondernemingen actief in deze sector. Om de doelstellingen van het innovatieplatform te bewerkstelligen kan Flanders' FOOD bogen op 15 jaar ervaring op het vlak van kennisontwikkeling (via projectwerking), -verspreiding (o.a. website, nieuwsbrief, activiteiten), -vertaling (in het bijzonder naar innovatievolgers) en -valorisatie (leidend tot nieuwe producten, procesaanpassingen, investeringen, jobs, ...). Samenwerking tussen verschillende actoren (bedrijven, kennisinstellingen en overheidsdiensten) in het agro-voedingssysteem staat daarbij centraal.

In 2020, 2021 en 2022 legt Flanders' FOOD een aantal nieuwe accenten in zijn werking: er zal extra dienstverlening ontwikkeld worden voor starters/scale-ups, complementair aan bestaande initiatieven, er wordt extra ingezet op de internationalisatie van innovatie bij Vlaamse voedingsbedrijven door hen te begeleiden naar Europese projecten en er wordt werk gemaakt van een werking 'QuadrupleHelix' waarbij zowel burgers/consumenten een plaats krijgen als dat er samenwerking met overheden rond maatschappelijke uitdagingen onderzocht wordt.

In 2024 werden 5 projecten die via Flanders' FOOD werden ingediend, goedgekeurd. Het gaat daarbij om, 3 COOCK-project, 2 cSBO-projecten.

Deze projecten pasten in diverse programmaliijnen van Flanders' FOOD:

- Resilient & Sustainable AgriFood Systems
- World Class Food Production
- New & Shifting Resources
- Personalized Foods and Healthy Diets

Tabel 22 Overzicht projecten Flanders' FOOD (2024)

	Projectpartners	Toegekende steun (in euro)
Kleine onderneming	/	/
Middelgrote onderneming	/	/
Grote onderneming	/	/
Kennisinstelling	7	5.692.961
Andere	2	1.099.393
Totaal	9	6.792.354

D. Medvia (sinds 2025 Biovia)

Op 18 juni 2021 keurde de Vlaamse Regering de implementatie van het impulsprogramma 'Innovatie in gezondheid en zorg' goed. Dit impulsprogramma bouwt op drie complementaire pijlers, i.e. fundamentele kennisopbouw, bedrijfsgericht onderzoek en implementatie van nieuwe toepassingen in de zorg. Het bedrijfsgericht onderzoek wordt concreet ingevuld door de nieuwe speerpuntcluster Medvia (voorheen Flanders.healthTech), dat van start is gegaan op 1 september 2021

De implementatie van nieuwe toepassingen wordt opgenomen in samenwerking met Flanders' Care, het programma van de Vlaamse overheid dat streeft naar een verbetering van de zorgkwaliteit door - via innovatie - verantwoord ondernemerschap in de zorg economie te stimuleren.

Medvia stelt zich tot doel het tot ontwikkeling brengen en promoten van economische activiteiten in het Health Tech domein, meer bepaald de ontwikkeling van een internationaal vooraanstaand ecosysteem rond de convergentie van technologieën op de onderlinge raakvlakken tussen biotechnologie, medische technologie en digitale technologieën. De ambitie gaat naar economische groei en verhoging van de competitiviteit, met sterke focus op jobcreatie, en naar kwaliteitsvolle en efficiënte gezondheid en zorg.

De vier thema's waarop MEDVIA focust zijn gepersonaliseerde geneeskunde, digitale geneeskunde, disruptieve gezondheidsoplossingen en waarde gebaseerde efficiënte gezondheid en zorg.

In 2024 werd 2 projecten (ICON) gesteund via de geoormerkte middelen voor een bedrag van 2,74 miljoen euro. Tevens werd 1 interclusterproject (cSBO) gesteund voor een bedrag van 2,79 miljoen euro.

Tabel 23 Overzicht projecten Medvia (2024)

	Projectpartners	Toegekende steun (in euro)
Kleine onderneming	3	848.004
Middelgrote onderneming	1	136.608
Grote onderneming	3	757.228
Kennisinstelling	1	999.155
Totaal	8	2.740.995

In 2025 bundelden Medvia en Flanders.Bio de krachten tot de nieuwe speerpuntcluster Biovia⁶².

E. Flux50

De missie van de Vlaamse energiecluster bestaat er in een slimme energieregio Vlaanderen op te bouwen. De speerpuntcluster energie wil hiervoor inzetten op 5 welgekozen innovatorzones of thema's, waarbij de

⁶² Link naar Biovia: [Biovia](#)

marktopportunities en uitdagingen evenals de specifieke troeven van Vlaanderen voor elk van de innovator zones in overweging genomen worden.

Volgende 5 innovator zones werden gedefinieerd: 1) Energiehavens, waarbij men zal focussen op flexibele thermische vermogenstations en warmtenetwerken, demand side management, bi-directionele vermogensstromen van en naar de kust en energieopslag door power-to-products, 2) Microgrids, groepen van geconnecteerde verbruikers, verdeelde bronnen van hernieuwbare energie en energieopslag, binnen een goed gedefinieerde elektrische perimeter; 3) Multi-energie oplossingen voor districten; 4) Energy cloud platforms, die data ter beschikking stellen van derde partijen, op een uniforme, transparante, kwalitatieve en juridisch correcte wijze; 5) Intelligente renovatie.

In 2024 werd steun toegekend aan 9 projecten (4 haalbaarheidsstudies, 1 COOCK+ project, 3 ICON en 1 cSBO) binnen de geoormerkte middelen, goed voor een bedrag van 4,8 miljoen euro.

Tabel 24 Overzicht projecten Flux50 (2024)

	Projectpartners	Toegekende steun (in euro)
Kleine onderneming	1	29.769
Middelgrote onderneming	/	/
Grote onderneming	/	/
Kennisinstelling	4	1.793.482
Andere	1	1.209.507
Totaal	6	3.3032.758

F. VIL

VIL (www.VIL.be) is sinds 2017 erkend als speerpuntcluster Logistiek en heeft als missie om Vlaanderen de Europese draaischijf in de wereldwijde supply chain te maken. Ook in 2021 slaagde VIL er in om meer dan 600 leden op te tekenen waaronder overwegend kmo's. De VIL-leden worden aangespoord om deel te nemen aan innovatieve projecten als belangrijke trigger om logistieke innovaties in het bedrijfsleven te stimuleren en zo hun competitiviteit te verhogen. De 4 prioritaire thema's voor de komende periode werden bepaald als digitale transformatie, groene supply chains, hinterland connectie en last mile.

Naast projectwerking identificeert VIL logistieke opportuniteiten in overleg met de stakeholders waarna telkens passende acties worden opgezet, bijvoorbeeld de Vlaamse kmo's die hinder ondervinden door de Brexit via BAR-middelen in het Gateway2Britain-traject. Naast de erkenning als innovatiecluster is VIL ook erkend als structurele partner bij FIT, als aanspreekpunt voor Multimodaal.Vlaanderen en recent ook als coördinator van het Top Team 'Zero emissie vrachtvervoer' met steun vanuit MOW.

In 2024 werden 4 projecten gesteund. Het gaat om 3 COOCK+ projecten en 1 cofinanciering van een EFRO project. In totaal werd 1,1 miljoen euro subsidie toegekend.

Tabel 25 Overzicht projecten VIL (2024)

	Projectpartners	Toegekende steun (in euro)
Kleine onderneming	/	/
Middelgrote onderneming	/	/
Grote onderneming	/	/
Kennisinstelling	4	343.255
Andere	1	787.532
Totaal	5	1.130.787

G. Nieuwe speerpuntcluster: ENT.A

ENT.A⁶³ of Entertainment Associatie is een nieuwe Vlaamse speerpuntcluster. De cluster stelt innovatie en samenwerking in de entertainmentsector voorop en zal internationalisering en talentontwikkeling versnellen. De cluster verenigt zo'n honderd bedrijven, kennisinstellingen en organisaties uit media, events, gaming en cultuur. Samen hebben ze één doel: Vlaanderen uitbouwen tot Europese voortrekker in belevingsinnovatie.

H. Interclusterprojecten in de transitieprioriteiten

Speerpuntclusters kunnen ook samenwerken om projecten in te dienen binnen thema's waarbinnen 2 of meerdere clusters raakvlakken vertonen en belangrijk zijn voor de respectieve leden. In 2024 waren alle speerpuntclusters met uitzondering van VIL en Flanders Food betrokken bij één of meerdere interclusterprojecten. In totaal werden in 7 interclusterprojecten gesteund waaraan 28 projectpartners deelnemen.

Tabel 26 Overzicht interclusterprojecten (2024)

	Projectpartners	Toegekende steun (in euro)
Kleine onderneming	2	520.705
Middelgrote onderneming	/	/
Grote onderneming	5	1.450.953
Kennisinstelling	10	12.254.811
Andere	/	
Totaal	17	14.226.469

2. Innovatieve BedrijfsNetwerken

Innovatieve bedrijfsnetwerken zijn bedoeld voor kleinschalige clusterinitiatieven die tot doel hebben om binnen een kort tijdsbestek een dynamiek van samenwerking op gang te brengen tussen ondernemingen rond een specifiek thema, vaak in een nichemarkt. De focus ligt hierbij op zowel het uitbouwen en versterken van het ecosysteem als onderling doen samenwerken van de ondernemingen en andere actoren binnen de cluster.

In 2016 en 2018 werd, respectievelijk bij een eerste en tweede oproep voor innovatieve bedrijfsnetwerken steun toegekend aan 14 en 6 initiatieven voor een totaalbedrag van 4,7 respectievelijk 1,5 miljoen euro. Dit brengt het totaal aantal door VLAIO gesteunde innovatieve bedrijfsnetwerken op 20. De innovatieve bedrijfsnetwerken werden voor een periode van 3 jaar gesteund. Ondertussen hebben zij allemaal hun einddatum bereikt. Verschillende van deze initiatieven hebben ook na de periode van overheidsfinanciering hun werking verdergezet en dit ofwel volledig met private middelen, ofwel door in te kantelen bij een grotere organisatie zoals bv een SOC of kennisinstelling of speerpuntcluster.

⁶³ Link naar ENT.A: [ENT.A – Pionieren in belevingsinnovatie](#)

Tabel 27 Portfolio van gesteunde innovatieve bedrijfsnetwerken die afliepen in 2019, 2020 en 2021

	Uitvoerende organisati(e)s
Afgelopen 2019	
Power to Gas	Waterstofnet vzw
Aircargo Belgium	ACB vzw
B-HIVE	B-hive vzw
BIM	WTCB
Digitizing Manufacturing	Sirris
EUKA	EUKA vzw
Composieten	AGORIA
Smart Digital Farming	ILVO
Innovatieve Coatings	Sirris – Centexbel
Afgelopen 2020	
Offshore energie	Sirris – Ugent
FLAG	FLAG
Groen Licht Vlaanderen	GLV vzw
Flanders Bike Valley	FBV vzw
Afgelopen 2021	
MAAS	ITS.be
IoT4Society – Smart Cities Vlaanderen	DSP Valley- Citlylab
Flanders.Health	Flanders.bio- DSP Valley - Medtech
Smart Buildings in use	WTCB
Space 4.0	VRI vzw
IoTValuechain – The Beacon	Agoria

In november 2025 werd de **derde oproep** voor innovatieve bedrijfsnetwerken opengesteld. Ondernemingen in Vlaanderen die willen samenwerken rond een specifiek thema dat aansluit bij de Vlaamse beleidsprioriteiten, kunnen een dossier indienen tot begin mei 2026.

3. Moonshot

Het Moonshotprogramma “De Vlaamse industrie koolstofcirculair en CO2-arm in 2050” heeft tot doel om tegen 2040 technologische doorbraken te realiseren, zowel in producten als processen, die op hun beurt tegen 2050 kunnen bijdragen tot het behalen van de klimaatdoelstellingen in een economische leefbare context. Vlaanderen wil met deze Moonshot op innovatievlak een voortrekkersrol spelen door de komende twee decennia fundamentele doorbraken na te streven in het basisonderzoek aan de kennisinstellingen en die vervolgens toe te passen in de energie-intensieve industrieën (voornamelijk chemie, raffinage en staal). Tot nog toe concentreerde de tijdlijn voor valorisatie zich op ontwikkeling van de technologie zelf en op korte termijn de opschaling door middel van vervolprojecten, waarbij de onderzoeksaanvraag steeds uitging van de kennisinstellingen. Om de kloof verder te dichten tussen het strategisch basisonderzoek (cSBO) en de industriële implementatie ervan, werden een aantal initiatieven opgestart om de zogenaamde ‘valley of death’ te overbruggen.

In totaal werden in 2024 10 Moonshot-onderzoeksprojecten goedgekeurd, nl. 8 Early Stage Innovation (ESI, voorheen gekend als cSBO) en 2 Later Stage Innovation (LSI) projecten. Daar waar ESI-projecten inzetten op de opbouw op korte termijn van kritische massa rond strategische onderzoekstopics, richten LSI-projecten zich op de subsidiëring van (opschalings)infrastructuur/experimentele pilootprojecten en kennisopbouw bij kennisinstellingen voor onderzoek dat zijn haalbaarheid al bij lage TRL heeft bewezen. Deze projecten werden ingediend door 4 kennisinstellingen (als hoofdaanvrager).

In totaal werd in 2024 voor ruim 24,5 miljoen euro steun toegekend aan de verschillende projecten.

Tabel 28 Aantal projecten en steun (in miljoen euro)

	Beslist in 2024	
	# projecten	steun
Moonshot ESI	8	21,1
Moonshot LSI	2	3,4
Totaal	10	24,5

Kerncijfers:

- Totaal aantal gesteunde kennisinstellingen: 10
- Steun aan kennisinstellingen: 24.54.891 €
- Aantal gesteunde projecten: 10
- Totaal steunbedrag: 24.540.891 €

4. Innovatieve ecosystemen

In 2021 werden onder het clusterbesluit een aantal nieuwe initiatieven opgericht en gefinancierd. Deze innovatieve ecosystemen zijn actief in domeinen waar de Vlaamse overheid, in het kader van haar economisch en innovatiebeleid, een belangrijke impuls wil geven zodat ze in staat zijn om een sterke positie in het Vlaamse en internationale innovatielandschap te verwerven.

4.1 Flanders Space

Met het innovatief bedrijfsnetwerk Space 4.0 werd een stevige basis gelegd waarbinnen het ecosysteem van de Vlaamse ruimtevaartsector vorm gegeven werd. Via het impulsprogramma Vlaamse Ruimtevaarteconomie kon dit initiatief verder doorgroeien tot de structuur Flanders Space, ingebed bij VRI vzw. Flanders Space is de facilitator van het impulsprogramma, verenigt de belangrijke stakeholders en zet in op 4 domeinen: focus op talent, focus op competitiviteit en ondernemerschap, focus op internationale programma's en focus op wetenschapscommunicatie. Op 21 september 2021 werd via Ministerieel Besluit een subsidie toegekend voor een bedrage van 305.574 € aan VRI vzw om uitvoering te kunnen geven aan het Impulsprogramma voor een periode van 3 jaar. Daarnaast worden jaarlijks ook geoormerkte middelen ter beschikking gesteld. In 2024 was Flanders Space trekker van 1 interclusterproject (cSBO) met De Blauwe Cluster. De steun bedroeg 1,99 miljoen euro.

4.2 BlueChem

De incubator BlueChem is een unieke samenwerking tussen industrie, overheid en kennisinstellingen. De bedoeling is om startups en groeibedrijven te helpen om duurzame innovaties te ontwikkelen voor de chemie van de toekomst. BlueChem biedt aangepaste infrastructuur, dienstverlening op maat met financiële ondersteuning en directe toegang tot kennis en expertise om startende ondernemingen de grootste kans op slagen te geven.

4.3 CAPTURE

CAPTURE is een onderzoekplatform in het veld van circulaire economie dat inzet op onderzoek, valorisatie en training. Als centrale thema's werkt CAPTURE rond het hergebruik van water, CO2 en plastics. In het platform werken onderzoekers van vier kernpartners (Universiteit Gent, Universiteit Antwerpen, Vlaams Instituut voor Technologisch Onderzoek en Vrije Universiteit Brussel) samen met een gevarieerde waaier aan bedrijven.

4.4 Log!Ville

Log!Ville zet volop in op logistieke innovatie met een indrukwekkende fysieke demonstratieruimte, een originele gevisualiseerde beleving en een state-of-the-art meeting center.

4.5 Edtech Station

In mei 2022 startte vanuit de onderzoeksgroep ITEC van de KU Leuven en Hangar K de gloednieuwe cluster 'Edtech station' in Kortrijk, met 1,8 M euro subsidie van VLAIO voor 3 jaren.

Onderzoeksinstituten, scholen, bedrijven en de overheid werken samen om het aanwezige potentieel in de Education Technology van Vlaanderen meer en beter te benutten, en de Vlaamse EdTech op de kaart te zetten. Ze stelden de edtech barometer op om meer inzicht te geven over wat de Vlaamse edtech sector nu eigenlijk is en welke bedrijven er deel van uitmaken. Meer info op www.edtechstation.be.

4.6 Flanders Game Hub

Flanders Game Hub (FGH) is een initiatief van HANGAR K, FLEGA, en DAE Studios. Het doel is de technologische weerbaarheid en economische levensvatbaarheid van de Vlaamse gamesector te versterken. Flanders Game Hub fungeert als uitvalsbasis waar gameontwikkelaars, bedrijven, experts, investeerders en partners samenwerken om meer videogamebedrijven te lanceren en te laten groeien in Vlaanderen.

4.7 Seeds and Growth for Media

Seeds and Growth for Media (S&G4M) bundelt de krachten van VRT, MediaNet Vlaanderen en Thomas More. S&G4M wil met ecosysteemversterkende activiteiten en met een incubatorprogramma de technologische weerbaarheid en economische levensvatbaarheid van het Vlaamse media-ecosysteem versterken op zowel nationaal als internationaal niveau.